

ОСОБЕНОСТИ НА ТАЙНСТВАТА В РИМОКАТОЛИЧЕСКАТА ЦЪРКВА:

Изповед, Свещенство, Брак и Елеосвещение

Тайнство Изповед (Покаяние)

Това тайнство в Римокатолическата църква е подчинено на идеята за удовлетворение на Божията правда - *satisfactio* и оскърбена чест. Според разбиранията на Западната църква в тайнството Покаяние (Изповед) каещият се бива очистен от сторените грехове и вечното наказание за тях, но не и от временните наказания за греха. Тези наказания имат значение на възмездие за оскърбената от греха Божия правда. Наказателно значение през земния живот имат бедствията и нещастията, църковните епитимии, както и наказанията в Чистилището, където душите дават отплата за неизкупените си грехове. Подобно разбиране за тайнството възниква около IX век и се утвърждава като официално учение на Западната църква към XI век. То се основава върху учението за Чистилището и свръхдлъжните заслуги на светиите, както и върху изключителното право на римския папа да се разпорежда със „сърцовищницата на свръхдлъжните заслуги“ и да ги раздава по свое усмотрение.

Римокатолическото учение за тайнството Изповед и особено за индулгенциите (лат. *indulgentia* - милост, снизхождение) противоречи на Божественото Откровение – Свещеното Писание и Свещеното Предание. Епитимии в Православната църква нямат и никога не са имали характер на наказания. Те служат за очистване и успокояване съвестта на каещия се. Епитимия (на гр. „забрана, запрещение“) могат да бъдат особени упражнения или лишения, които изповедникът налага на каещия се – поклони, допълнителни молитви, извънреден пост, а понякога и отлъчване от св. Причастие за определено време. Епитимии са налагали и апостолите (2 Кор. 2:6) – напр. ап. Павел временно отлъчил от Църквата коринтския кръвосмесник (вж. 1 Кор. 5:1-5). Самите епитимии не са удовлетворение на Бога за сторените от нас грехове, а само средства за изправяне от греховните наклонности.

Според Католическия катехизис, за да бъде валидна една изповед, разкайващият се трябва да се подготви за изповед с изпитване на съвестта, да изповяда всички свои грехове, искрено да се разкае и да извърши удовлетворение за тях. Съзнателното укриване на даден грях прави изповедта невалидна (недействителна).

Римокатолицизмът разделя греховете на две основни групи – смъртни грехове и простителни грехове. Смъртен е този грях, който се извършва съзнателно, и с който умишлено се нарушава Божия закон. Католическите богослови са категорични: **„Човек, умрял със смъртен грях в душата, е лишен от вечния живот с Бога завинаги. Душата му отива в ада”** (Католически Катехизис). При простителните грехове има нарушаване на Божия закон за маловажни неща и душата не се лишава от вечен живот, ако се разкае. **„Човек, умрял с простителен грях, отива в Чистилището, където очаква Божието милосърдие, за да се съедини с Бога и да остане с Бога през цялата вечност”** (Католически Катехизис).

За разлика от Православието при римокатолицизма само покаянието за сторените грехове не е достатъчно за удовлетворяване на Божията правда и оскърбена чест. Нужно е човек да принесе необходимото удовлетворение на Бога за тях. Това става чрез т. нар. индулгенции, които не са вид опрощаване на греховете, а са пълно или частично освобождаване от наказанието, което душата трябва да изтърпи за удовлетворяване на Божията правда. С други думи индулгенциите са облекчаване на църковните епитимии. Индулгенциите биват пълни или частни (облекчава се част от наказанието), обикновени или велики. Великите индулгенции са за целия католически свят и се обявяват при различни случаи: избор на нов папа, кръстоносни походи, канонизиране на светии, в края на т.нар. юбилейни годишнини. Индулгенцията се изразява чрез различни медальони, кръстчета или други предмети. Обикновено тя се дава при посещение на Палестина, при доброволен труд и пожертвование за църквата, за заслуги към папата и т.н. Индулгенциите стават действени при определени условия – необходимо е да има изповед, причастие и благочестиво дело.

Вторият Ватикански събор е въвел някои промени и по отношение на това тайнство. Според тях то не е задължително преди св. Причастие. Изповед е необходима само при извършени по-тежки грехове. За останалите грехове е достатъчно само лично (вътрешно) разкаяние. Преди първото Причастие на децата се

изисква изповед, с изключение на случаите, в които родителите настояват да не се прави Изповед.

В Католическата църква изповедта е тайна - изповядващият се не знае кой го изповядва и изповядващият не знае кого изповядва. Това се прави уж с цел вярващите по-свободно и несмушавано да изповядват греховете си.

Тайнство Свещенство

Тайнството Свещенство в Римокатолическата църква се извършва чрез обряда на „връчване на оръдията“ – на дякона се връчва Евангелие, на свещеника – блюдо с хостия, чаша с вода и вино, а на епископа – Евангелие, пръстен и архиерейски жезъл. Вместо ръковъзлагане се извършва помазване – епископът се помазва по ръцете и главата със св. Миро, а свещеникът – само по ръцете и то не със св. Миро, а с елей на оглашените при св. Кръщение.

Характерно за римокатолиците е безбрачието (целибат) на духовенството. То е станало обичай още от IV век, а през XI в. на Тридентския събор (1545 г.) окончателно се утвърждава като норма.

Западната църква е въвела и допълнителни звания в установените йерархически степени – напр. кардиналската степен, която е почетна титла, давана на заслужили духовници. Кардиналите съставят т.нар. конклав, който избира римския папа.

Тайнство Брак

И в това тайнство Римокатолическата църква е внесла сериозни промени. На първо място има различия в самото разбиране за същността на тайнството Брак. Според РКЦ тайнството е не свещенодействието, което освещава брачния съюз, а самото съгласие на мъжа и жената да встъпят в брачни отношения. По този начин свещенослужителят не е извършител на тайнството, а само го санкционира. Истински извършители на тайнството са самите съпрузи, които сключват помежду си договор. Църквата само го благославя и утвърждава.

Според РКЦ бракът е изначално неразторжим. Развод не се допуска дори при прелюбодеяние. Дори на невинната страна не се позволява да сключи нов брак. Единственото, което се допуска в случай на изневяра или нежелание съпрузите да продължат брака, е съпрузите да живеят разделени.

Подобно разбиране и практика противоречи на Христовото и апостолско учение (вж. Мат. 5:32 и др). Още в древната Църква прелюбодеянието е било достатъчно основание за развод, което е възприето и отразено по-късно от св. Отци в правилата на вселенските събори.

Тайнство Елеосвещение (Маслосвет)

За разлика от Православната църква в Римокатолическата църква това тайнство се извършва не над боледуващи християни, а над умиращи в последния им час. Затова то е известно и като „последно помазание” – *extrema unctio* или „тайнство на умиращите”. Елеят за това тайнство се освещава веднъж годишно, на Велики Четвъртък от епископа. Презвитерите могат само да помазват, но не и да освещават елея. На това тайнство римокатолиците гледат не като на средство за изцеление, а като на облекчаващо предсмъртната агония средство, подпомагащо страданията и борбата с ужасите на смъртта.

Използвана литература:

1. **Дюлгеров, Д., Цоневски, Ил. „Учебник по мисионерство”, фототип. изд, София, 1992.**
2. **Митев, Д. доц. д-р „Инославни изповедания”, Варна, 2003**
3. **Коев, проф. Т. Православен катехизис и Послание на източните патриарси за православната вяра, Синодално изд., София, 1991.**